
Tomas Tranströmer

A nagy rejtély* Den stora gåtan

Fordította: **Tar Károly**

A fordítást ellenőrizték:

Békássy Albert, Gaál Zoltán, Lipcsei Emőke, Maros Miklós, Molnár István,
Neufeld Róbert és Ungváry Tamás.**

Örnklippan

Bakom terrariets glas
reptilerna
underligt orörliga.
En kvinna hänger tvätt
i tystnaden.
Döden är vindstilla

I markens djup
glider min själ
tyst som en komet.

Sassírt

A terrárium üvege mögött
a hullók
fursán mozdulatlanok.
Egy nő ruhát tereget
a csendben.
A halál szélcsendes.
A föld mélyén
siklik a lelkem
csendes üstökösként.

Fasader

I.

Vid vägs ände ser jag makten
och den liknar en lök
med överlappande ansikten
som lossnar ett efter ett ...

II.

Teatrarna töms. Det är midnatt.
Bokstäver flammar på fasaderna.
De obesvarade brevens gåta
sjunker genom det kalla glittret.

Homlokzatosok

I.

Az út végén látom a hatalmat
hagymához hasonlít
az arcok rétegeként
leválnak egymásról...

II.

Színházak ürülnek. Éjfél.
Betűk lángolnak a homlokzatosokon.
A megválaszolatlan levelek rejtélye
a jeges csillogásba süllyed .

November

När bödeln har tråkigt blir han farlig.
Den brinnande himlen rullar ihop sig.

Knackningar hörs från cell till cell
och rummet strömmar upp ur tjälen.

Några stenar lyser som fullmånar.

November

Veszedelmes az unatkozó hóhér.
A tüzes mennybolt összekuporodik.

Kopogtatás bolyong zárkától zárkáig
és a fagyott földből feltör a tér.

Kövek fénylenek, mint a telihold.

Snö faller

Begravningarna kommer
tätare och tätare
som vägs skyltarna
när man närmar sig en stad.

Tusentals människors blickar
i de långa skuggornas land.

En bro bygger sig
långsamt
rakt ut i rymden.

Hóesés

Temetkezések sorjáznak
gyakrabban egyre gyakrabban
miként az útjelzők
amikor közeledsz egy városhoz.

Ember ezrek hunyorognak
a hosszúárnyékos országban.

Egy híd épül
lassan
egyenesen a világűrbe.

Namnteckningar

Jag måste kliva
över den mörka tröskeln.
En sal.
Det vita dokumentet lyser.
Med många skuggor som rör sig.
Alla vill underteckna det.

Tills ljuset hann upp mig
och vek ihop tiden.

Kézjegyek

Át kell lépnem
a sötét küszöbön.
Egy terem.
A fehér okirat fénylik.
Különféle árnyak mozdulnak
Mindenki alá akarja írni.

Amíg a fény utolért
és összehajtogatta az időt.

Haikuk

Haikudikter

I.

Ett lamakloster
med hängande trädgårdar.
Bataljmålningar.

Hopplöshetens vägg ...
Duvorna kommer och går
utan ansikten.

Tankar står stilla
som mosaikplattorna
i palatsgården.

Står på balkongen
i en bur av solstrålar –
-som en regnbåge.

Gnolar i dimman.
En fiskebåt långt ute- –
trofe på vattnet.

Glitrande städer:
ton, sagor, matematik –
fast annorlunda.

Lámakolostor
fényes függökertekkel.
Csatakép-festmény.

Reményvesztett fal...
Galambok jönnek-mennek
mind arctalanul.

Gondolatsor áll
mint palotakertben a
mozaikcsempék.

Áll az erkélyen
napsugárkalitkában –
mint a szivárvány.

Dúdol a ködben.
Halászhajó messze kinn –
zsákmány a vízen.

Fénylő városok:
hangok, mesék, számtanok –
de mind másképpen.

II.

Rentjur i solgass.
Flugorna syr och syr fast
skuggan vid marken.

Rénbika fényben.
Légyraj zümmög szüntelen:
árny a talajon.

III.

En pinande blåst
drar genom huset i natt -
demonernas namn.

Ruggiga tallar
på samma tragiska myr.
Alltid och alltid.

Buren av mörkret.
J ag mötte en stor skugga
i ett par ögon.

Novembersolen ...
min jätteskugga simmar
och blir en hägring.

Dessa milstenar
som gett sig ut på vandring.
Hör skogsduvans röst.

Döden lutar sig
över mig, ett schackproblem.
Och har lösningen.

Gyötredelmes szél
húz át éjjel a házon –
a démon neve.

Kérges fenyőfák
a szomorú mocsárban.
Minden időben.

Sötétség sodor,
láttam, hogy szemeiben
dagad az árnyék.

Novemberi nap...
sötét árnyam elúszik,
déliabbá lesz.

A mérföldkövek
vándorolni indultak.
Vadgalamb hallik.

Sakkrejtvény fölé
s fölém hajol a halál.
Tudja a rejtélyt.

IV.

Solen försvinner.
Bogserbåten tittar med
bulldogansiktet.

På en klippavsats
syns sprickan i trollväggen.
Drömmen ett isberg.

Uppför branterna
under solen - getterna
som betade eld.

A nap eltűnik.
Bulldog képpel nézi a
vontatóhajó.

Szikla párkányán
reped a varázsolt fal
Jéghegy az álmom.

Fel emelkedőn
a nap alatt – a kecskék
tűzet legelnek.

V.

Och blåeld, blåeld
reser sig ur asfalten
som en tiggare.

De bruna löven
är lika dyrbara som
dödahavsruflar.

Kék nefelejcs-tűz
virágzik az aszfalton,
akár egy koldus.

A száraz lomb és
a Holt-tengeri tekercs
egyformán érték

VI.

På en hylla i
dårarnas bibliotek
postillan orörd.

Kom upp ur kärret!
Malarna skakar av skratt
när furan slår tolv.

Min lycka svällde
och grodorna sjöng i de
pommerska kärren.

Han skriver, skriver...
lim flöt i kanalerna.
Pråmen över Sryx.

Gå tyst som ett regn,
möt de viskande löven.
Hör klockan i Kreml!

Biblia hever
agyatlanok könyvpalcán
felbontatlanul.

Ki a mocsárból!
Molyok nevetnek és a
fenyő éjfél ut.

Szerencsém dagad
és békák kuruttyolnak
balti mocsárban.

Ő csak ír, csak ír...
Enyv folyik csatornákban.
Styx folyón uszály

Menj esőhalkan,
susogó lombbal szemben.
Halld a Kreml óráát!

VII.

Förbryllande skog
där Gud bor utan pengar.
Murarna lyste.

Krypande skuggor ...
Vi är vilse i skogen
i murklornas klan.

En svartvit skata
springer envist i sick-sack
tvärs över fälten.

Se hur jag sitter
som en uppdragen eka.
Här är jag lycklig.

Alléerna lunkar
i koppel av solstrålar.
Ropade någon?

Rejtélyes erdőn,
hol ingyen lakik az Úr.
Falak ragyogtak.

Mázkáló árnyak...
Tévelygünk az erdőben
vargányák között.

Egy tarka szarka
makacsul össze-vissza
futkos a réten.

Nézd, hogyan ülök,
partra húzott ladikként.
Itt vagyok boldog.

Fasor poroszkál
napsugaras kékében.
Kiált valaki?

VIII.

Gräset reser sig -
hans ansikte en runsten
upprest till minne.

Här finns en mörk bild.
Övermålad fattigdom,
blommor i fångdräkt.

Fű magasodik –
arca rúnírásos kő
emlékül áll ott.

Itt egy sötét kép.
Átfestett nyomor, virág
a rabruhában

IX.

När stunden kommer
vilar den blinda vinden
mot fasaderna.

Jag har varit där -
och på en vitkalkad vägg
samlas flugorna.

Just här brann solen ...
En mast med svarta segel
från för längesedan.

Håll ut näktergal!
Ur djupet växer det fram --
vi är förklädda.

Eljön az óra
s megnyugszik majd a vak szél
a homlokzaton.

Ott járkáltam én –
fehérre meszelt falon
a legyek gyűlnek.

Most éget a nap...
Sötétvitorlás árboc
a régen múltból.

Tarts ki csalogány!
A mélységből növekszik –
álcázva vagyunk.

X.

Döden lutar sig
och skriver på havsytan.
Kyrkan andas guld.

Det har hänt något.
Månen lyste upp rummet.
Gud visste om det.

Taket rämnade
och den döda kan se mig.
Detta ansikte.

Hör suset av regn.
Jag viskar en hemlighet
för att nå in dit.

Scen på perrongen.
Vilken egendomlig ro -
-den inre rösten.

A halál hajol
és tengerszínére ír.
Templom aranylik.

Valami történt.
Hold ragyogja a szobát.
Isten tudja ezt.

A tető repedt
és a halott rám nézett.
Ez az ő arca.

Hallgasd az esőt!
Megsúgom titkát annak
hogyan érsz oda.

Peronjelenet.
Mily sajtós nyugalom
e benső beszéd.

XI.

Uppenbarelse.
Det gamla äppelträdet.
Havet är nära.

Havet är en mur.
Jag hör måsarna skrika -
de vinkar åt oss.

Guds vind i ryggen.
Skottet som kommer ljudlöst -
-en alltför lång dröm.

Askfärgad tystnad.
Den blå jätten går förbi.
Kall bris från havet.

Stor och långsam vind
från havets bibliotek.
Här får jag vila.

Människofåglar.
Äppelträden blommade.
Den stora gåtan.

Kinyilvánítás.
Az öreg vadalmafa.
Közel a tenger.

A tenger egy fal.
Sirály sikolyát hallom –
integet nekünk.

Isten hátszele.
A lövés jön hangtalan -
túl hosszú álom.

Hamuszörke csend.
A kék óriás elmegy.
Hideg tengerszél.

Nagy és lassú szél
a tenger könyvtárából.
Nyugalmam itt él.

Embermadarak.
Virágzott az almafa.
Ez a nagy rejtély.

* Tomas Tranströmer *Den stora gåtan* című kötetét az Albert Bonniers Kiadó (Albert Bonniers Förlag) jelentette meg 2004-ben. A Nobel-díjas svéd költő e munkájának fordításával, az Ághegy munkatársai a költő iránti mélyszéges tiszteletüket kívánják kifejezésre juttatni. Munkánknak nincs anyagi vonzata.

* * Köszönet az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam munkatársainak a fordításban nyújtott önzetlen segítségükért, és különösen azért, hogy ez alkalommal is példát mutattak a folyóirat indulásakor meghirdetett célunk gyakorlatba ültetéséről, miszerint virtuális közösségünk az immár félezernél több skandináviai magyar alkotó műhelye, s közös szellemi munkánkkal, az északi országokban szórványban élő nemzettársainkat szolgáljuk, nyelvünk, kultúránk, irodalmunk és művészetünk gyarapítása, és hídszerepünk erősítése érdekében.